

Finansdepartementet

Vår referens/dnr:

Internationella och ekonomiska avdelningen 2024-198

Enheten för ekonomisk politik och
fördelning

Jakobsgatan 24
103 33 Stockholm

Er referens/dnr:

Fi2024/02267

2025-02-27

Remissvar

Från överskottsmål till balansmål (SOU 2024:76)

Föreningen Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkandet från den kommitté som har haft i uppgift att göra en översyn av det finanspolitiska ramverket.

Kommitténs uppdrag har varit att bedöma om det finns anledning att ändra nivån på den offentliga sektorns finansiella sparande och i så fall föreslå en ny nivå. Uppdraget har också varit att bedöma om det finanspolitiska ramverket behöver anpassas för att möjliggöra en effektivare stabiliseringspolitik och ett bättre samspel mellan finans- och penningpolitiken.

Kommittén rekommenderar att målet för den offentliga sektorns finansiella sparande ändras från ett överskott på en tredjedels procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel till ett balansmål, där inkomster och utgifter i genomsnitt är lika stora. Det nya balansmålet föreslås gälla från den 1 januari 2027. Skuldankaret föreslås ligga kvar på 35 procent av BNP.

Vidare föreslår kommittén att uppföljningen av saldomålet förtydligas och att Finanspolitiska rådet får ett utökat uppdrag och en något förändrad roll. Kommittén presenterar också generella principer för hur samspelet mellan finans- och penningpolitiken kan förbättras för att uppnå en effektivare stabiliseringspolitik.

Välkommet att överskottsmålet frångås

Svenskt Näringsliv har länge förordat en förändring av det finanspolitiska ramverket och välkomnar därför kommitténs förslag om att frångå överskottsmålet.

Överskottsmålet har efter 1990-talskrisen spelat en viktig roll för Sveriges ekonomiska stabilitet, men med tiden har det även bidragit till en förmögenhetsuppgyggnad inom den offentliga sektorn på bekostnad av det privata. I dag har den offentliga skuldsättningen nått en så pass låg nivå att ytterligare minskningar är av begränsad nytta.

Den föreslagna förändringen av ramverket skapar välbehövligt utrymme för att möta de betydande strukturella utmaningar och investeringsbehov som Sverige står inför, bland annat inom områden som energiförsörjning och infrastruktur.

Det är en rimlig ansats att låta förändringen av saldomålet baseras på en avvägning mellan behovet av att upprätthålla tillräckliga säkerhetsmarginaler för att kunna hantera en djup framtida lågkonjunktur, och värdet av de struktureller reformer som ett lägre offentligt finansiellt sparande möjliggör. Vi delar kommitténs bedömning om att en övergång från det nuvarande överskottsmålet till ett balansmål inte äventyrar den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Som Svenskt Näringsliv tidigare har framhållit bör det finanspolitiska ramverket eftersträva en långsiktigt stabil nivå på den offentliga skuldsättningen. Därför hade det varit lämpligt att låta ett styrande skuldankare utgöra det överordnade målet för finanspolitikens övergripande inriktning. Vår bedömning är att det skulle vara möjligt att höja skuldankaret från dagens 35 procent av BNP, samtidigt som en tillräckligt stor säkerhetsmarginal för att upprätthålla förtroendet för de offentliga finanserna bibehålls.

Finanspolitisk konjunkturstabilisering bör i huvudsak tillämpas i djupa kriser

Som framhålls i remissvaret till Långtidsutredningen 2023 ställer sig Svenskt Näringsliv skeptiska till att ge finanspolitiken utökat mandat att försöka bedriva en mer aktiv stabiliseringspolitik vid andra tillfällen än vid allvarliga ekonomiska kriser. En viktig anledning är att det är svårt att bedriva den typen av politik med god precision. Om de makroekonomiska bedömningar som ligger till grund för stabiliseringspolitiken inte är tillräckligt träffsäkra, riskerar åtgärderna att bli ineffektiva eller i värsta fall destabiliserande för svensk ekonomi. Därtill är det ofta svårt att uppskatta hur lång tid det tar för olika finanspolitiska åtgärder att uppnå önskad effekt. En annan viktig aspekt är att det är svårt att avpolitisera beslut om exempelvis tillfälliga justeringar av inkomstbeskattning, arbetslöshetsersättning eller statsbidrag till kommunerna.¹

Svenskt Näringsliv anser därför att det är positivt att kommittén förordar att finanspolitikens viktigaste bidrag till konjunkturstabilisering är att upprätthålla långsiktigt hållbara offentliga finanser. Vid normala konjunkturvariationer bör stabiliseringspolitiken bedrivas via penningpolitiken medan finanspolitiken i huvudsak verkar genom de automatiska stabilisatorerna. I en djupare konjunkturrell nedgång kan däremot finanspolitiken behöva spela en mer aktiv stabiliseringspolitisk roll. Finanspolitiken bör rimligtvis även stötta penningpolitiken med att upprätthålla allmänhetens inflationsförväntningar i perioder då inflationen avviker kraftigt från Riksbankens målinflation.

Saldomålet bör fortsatt omfatta ålderspensionssystemet

Svenskt Näringsliv delar kommitténs bedömning att det finns starka argument för att behålla den nuvarande ordningen där saldomålet inkluderar ålderspensionssystemet. Som framgår av betänkandet bidrar detta till enkelhet och transparens samtidigt som det överensstämmer med EU:s regelverk och de definitioner som tillämpas inom ramen för det. Ur ett principiellt perspektiv är det rimligt att den offentliga sektorns tillgångar beaktas vid bedömningen av

¹ Se Svenskt Näringslivs remissvar till Långtidsutredningen 2023 (SOU 2023:85).

finanspolitikens hållbarhet. En positiv avkastning i pensionssystemet bör därför leda till ett större samlat finanspolitiskt utrymme för övriga delar av den offentliga sektorn, vilket kommittén också konstaterar är fallet enligt nuvarande utformning av saldomålet.

Svenskt Näringsliv har inga invändningar mot övriga delar av betänkandet, inklusive förslagen om Finanspolitiska rådets förändrade roll och uppföljningen av saldomålet.

Sven-Olov Daunfeldt
Chefsekonom

Pontus Liljefors
Makroekonom